

Wymagania z historii kl. 4a- I półrocze

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:				
Dział 1. Śladami historii					
1. Historia – nauka o przeszłości	– wyjaśnia, czym się zajmuje historia, – odróżnia przeszłość, teraźniejszość i przyszłość,	– rozróżnia przyczyny i skutki wydarzeń,	– rozumie, jaką rolę odgrywa historia jako nauka, – wyjaśnia, dlaczego w szkole uczymy się historii, – rozróżnia fakty i opinie,	– potrafi wskazać, co wpływa na wiarygodność źródła historycznego,	– opisuje dowolne odkrycie archeologiczne (na podstawie informacji znalezionych w internecie),
2. O źródłach historycznych	– podaje definicję źródła historycznego,	– wymienia rodzaje źródeł historycznych,	– podaje kilka informacji wynikających ze źródła historycznego, – wskazuje w legendzie elementy fikcyjne i prawdopodobne,	– opisuje pracę archeologa, – analizuje źródło historyczne, – ocenia wartość legendy jako źródła historycznego,	– wymienia nowoczesne techniki badawcze w zakresie archeologii i historii,
* Chronimy ślady przeszłości	– wie, co to są zabytki, – podaje przykłady zabytków ważnych dla kultury narodu,	– rozumie potrzebę ochrony zabytków, – wymienia instytucje chroniące zabytki, – wymienia zabytki z najbliższej okolicy,	– opisuje pracę konserwatora zabytków, – opisuje działalność instytucji chroniących zabytki, – zna zasady zachowania w muzeum,	– wie, co to jest skansen,	– wyjaśnia, jakie znaczenie mają zabytki dla kształtowania świadomości wspólnoty regionalnej i narodowej,
Dział 2. O czasie i mapie historycznej					
3. Czas w historii	– wie, czym jest upływ czasu, – zna główne terminy z zakresu chronologii, – wie, że chrześcijanie zaczęli liczyć lata od narodzin Jezusa Chrystusa, – podaje nazwę epoki, w której żyje,	– wie, jaką rolę odgrywa pomiar czasu w pracy historyka, – rozumie znaczenie kalendarzy w organizowaniu życia różnych grup społecznych, – zaznacza na osi czasu okres p.n.e. i okres n.e.,	– porządkuje epoki historyczne w kolejności chronologicznej, – zaznacza epoki historyczne na osi czasu,	– podaje przykłady osiągnięć cywilizacyjnych charakterystycznych dla poszczególnych epok,	– przedstawia historię kalendarza,
4. Obliczamy czas	– sporządza oś czasu, – zaznacza daty na osi czasu, – określa wiek wydarzenia na podstawie daty,	– wyjaśnia terminy: <i>wiek</i> , <i>półwiecze</i> , <i>era</i> , – oblicza upływ czasu między wydarzeniami z tej samej ery,	– porządkuje wydarzenia w kolejności chronologicznej,	– określa połowę wieku, początek i koniec wieku, – oblicza upływ czasu między wydarzeniami z różnych er,	– ustala wiek i połowę stulecia nadania praw miejskich swojej miejscowości,

* Mapa w historii	– rozpoznaje główne elementy mapy: tytuł, legendę, skalę, – wie, co przedstawia plan,	– wie, co przedstawia mapa historyczna, – odczytuje z mapy proste informacje (w ujęciu statycznym),	– odczytuje z mapy informacje w ujęciu dynamicznym, – porównuje różne mapy,	– tłumaczy, w jakim celu tworzy się mapy historyczne, – wyciąga proste wnioski ze źródeł statystycznych,	– wskazuje na mapie swoją miejscowość, – formułuje wnioski na podstawie różnych źródeł statystycznych,
-------------------	--	--	--	---	---

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:				
Dział 3. W małej i w dużej ojczyźnie					
5. Historia mojej rodziny	– zna własne tradycje rodzinne, – opowiada historię rodziny,	– wie, czym są pamiątki rodzinne i rozumie, dlaczego należy je chronić, – rozumie, co to są tradycje rodzinne,	– rozumie, co to jest pokrewieństwo, – wie, co to jest drzewo genealogiczne i odczytuje z niego potrzebne informacje,	– wyjaśnia, skąd możemy czerpać wiedzę o historii swojej rodziny, – opowiada o tradycjach kultywowanych w swojej rodzinie,	– tworzy wywód przodków lub drzewo genealogiczne swojej rodziny, stosuje znaki graficzne charakterystyczne dla genealogii,
6. Moja mała ojczyzna	– wie, czym jest mała ojczyzna,	– wymienia nazwy regionów historycznych Polski, – sytuuje na mapie Polski swój region, wskazuje regiony sąsiednie, – przedstawia sylwetkę znanej postaci związanej z rodzinną miejscowością lub regionem, – wymienia ważne zabytki ze swojej miejscowości i regionu,	– przedstawia różnicę między małą ojczyzną a regionem, – wymienia elementy charakterystyczne dla jego małej ojczyzny,	– lokalizuje regiony na mapie Polski, – zna ważniejsze miasta i tradycje regionów, – wie, jakie informacje o historii rodziny zawierają herby,	– sporządza album o swojej miejscowości lub dowolnym regionie,
7. Duża ojczyzna – Polska	– zna pełną nazwę państwa polskiego, – wymienia sąsiadów Polski, – rozpoznaje i wymienia symbole państwowe,	– stosuje właściwie terminy: <i>naród, państwo, ojczyzna</i>, – wymienia ważniejsze święta państwowe, – wyjaśnia, co to jest patriotyzm, – wymienia ważne zabytki Polski,	– opisuje różne sposoby upamiętniania ważnych dla narodu wydarzeń i postaci, – przedstawia przykłady postaw patriotycznych, – wie, czym są miejsca pamięci narodowej,	– rozumie wpływ wspólnych dziejów na kształtowanie się zbiorowej (narodowej) świadomości, – przyporządkowuje znane zabytki kultury regionom Polski, – wyjaśnia, na pamiątkę jakich wydarzeń historycznych obchodzimy ważne święta państwowe,	– tworzy w grupie kalendarz polskich świąt państwowych, – zna inne święta państwowe niż te wymienione w podręczniku,
Dział 4. Polska Piastów					
9. Początki państwa polskiego	– rozróżnia opowieści legendarne od wydarzeń historycznych, – opowiada o początkach państwa polskiego, – podaje nazwę pierwszej polskiej dynastii, – wie, kim byli: Mieszko I, Dobrawa, – zna terminy: <i>plemiona polskie, chrystianizacja, dynastia</i>,	– lokalizuje na mapie państwo Polan tereny zamieszkiwane przez Słowian, państwo Mieszka I, – zna okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I, – wymienia skutki chrystianizacji,	– wymienia plemiona polskie, lokalizuje je na mapie, – wie, które plemię polskie zamieszkiwało w X w. jego region zamieszkania, – wymienia główne grody państwa Mieszka I, – opowiada o skutkach przyjęcia chrztu,	– omawia rozwój chrześcijaństwa na ziemiach polskich, – ocenia panowanie Mieszka I,	– wskazuje zabytki związane z państwem pierwszych Piastów, – opisuje życie we wczesno-piastowskim grodzie, – zna legendy o początkach państwa polskiego,

10. Pierwszy król Polski	– wie, kim byli: Bolesław Chrobry, św. Wojciech, Otton III, – wie, co się wydarzyło w latach 1000 i 1025, – zna terminy: <i>arcybiskupstwo, biskupstwo, diadem, cesarz, koronacja, misjonarz,</i>	– wskazuje na mapie państwo Bolesława Chrobrego, Prusy i Niemcy, – oblicza upływ czasu pomiędzy ważniejszymi wydarzeniami, – rozumie, jakie znaczenie dla Polski miała koronacja Chrobrego,	– wskazuje na mapie siedzibę arcybiskupstwa, – porządkuje wydarzenia z życia św. Wojciecha i Bolesława Chrobrego w kolejności chronologicznej,	– dostrzega religijny i polityczny wymiar zjazdu w Gnieźnie, – podejmuje próbę oceny działań Bolesława Chrobrego,	– opisuje życie we wczesno-piastowskim grodzie, – wie, kim byli wojowie,
11. Ostatni z Piastów	– wie, kim był Kazimierz Wielki, – zna datę założenia Akademii Krakowskiej, – wyjaśnia terminy: <i>żupy solne, Akademia Krakowska, Ruś Halicka, Szlak Orlich Gniazd,</i>	– wymienia dziedziny, w jakich nastąpił rozwój państwa za panowania Kazimierza Wielkiego, – podaje niektóre argumenty, uzasadniając przydomek króla, – wyjaśnia znaczenie powiedzenia: <i>zastał Polskę drewnianą, zostawił murowaną,</i>	– porównuje pozycję państwa w latach 1333 i 1370, – wymienia ziemie wchodzące w skład Polski w 1370 r., – podaje przykłady zabytków z czasów Kazimierza Wielkiego,	– uzasadnia, dlaczego Kazimierz uzyskał przydomek „Wielki”, – dostrzega znaczenie kultury, nauki i gospodarki w życiu państwa, – przedstawia znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej, – wie, czym jest Szlak Orlich Gniazd,	– podejmuje próbę oceny działań Kazimierza Wielkiego, – porównuje pozycję państwa polskiego w różnych okresach,

II półrocze

Dział 5. W czasach świetności i upadku

13. Zwycięski sojusz	– zna datę zawarcia unii w Krewie i bitwy pod Grunwaldem, – wskazuje na mapie państwo polsko-litewskie, wymienia jego sąsiadów, – zna terminy: <i>unia, państwo zakonu krzyżackiego, rycerstwo, herb, bitwa,</i>	– wie, kim była Jadwiga i czym się założyła w historii Polski, – wie, kim był Jagiełło, – podaje przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej, – wymienia sąsiadów państwa polsko-litewskiego, – lokalizuje na mapie Kraków, Malbork, Grunwald,	– tłumaczy związek pomiędzy zawarciem unii w Krewie a polsko-litewskim zwycięstwem nad Krzyżakami, – opowiada o bitwie pod Grunwaldem, – wymienia skutki unii w Krewie,	– rozumie znaczenie bitwy grunwaldzkiej w historii naszego narodu, – wie, kim byli Jagiellonowie, – wymienia elementy uzbrojenia średniowiecznego rycerza, – opisuje herb rycerski, – wie, czym są rekonstrukcje historyczne,	– wymienia dzieła sztuki nawiązujące do bitwy pod Grunwaldem (obraz Jana Matejki, powieść Henryka Sienkiewicza film Aleksandra Forda), – przybliża sylwetkę Zawiszy Czarnego,
14. Mikołaj Kopernik i jego odkrycie	– zna najważniejsze założenie teorii naukowej Mikołaja Kopernika, – wyjaśnia terminy: <i>zak, uniwersytet, astronom, odkrycie naukowe,</i>	– wyjaśnia, na czym polegało odkrycie naukowe Mikołaja Kopernika, – rozumie znaczenie powiedzenia: <i>wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię,</i>	– rozumie znaczenie dokonań Mikołaja Kopernika dla polskiej i światowej nauki, – porównuje naukę na uniwersytetach średniowiecznym i współczesnym,	– opowiada o życiu i dokonaniach Mikołaja Kopernika, – wymienia miasta, z którymi związany był Mikołaj Kopernik,	– tworzy plan wycieczki <i>Śladami Mikołaja Kopernika,</i>
15. Złoty wiek	– lokalizuje w czasie złoty wiek, – zna terminy: <i>mąż stanu, hetman, szlachcic, Akademia Zamojska, złoty wiek,</i>	– opisuje życie portu gdańskiego w wiekach XVI i XVII na podstawie obrazu, – wymienia towary, które Polska eksportowała na zachód w XVI w., – wie, co oznacza termin <i>Rzeczpospolita Obojga Narodów,</i>	– tłumaczy, w jaki sposób rozwój gospodarczy państwa przyczynił się do rozkwitu w dziedzinie nauki, kultury i sztuki, – zna postać Jana Zamoyskiego i wymienia dziedziny jego działalności,	– charakteryzuje postać Jana Zamoyskiego, – podaje cechy męża stanu na przykładzie Jana Zamoyskiego, – opisuje Zamość w epoce nowożytnej,	– wymienia zabytki renesansu w Polsce i lokalizuje je na mapie Rzeczypospolitej, – opisuje jeden z renesansowych zabytków, – charakteryzuje Jana Zamoyskiego jako wybitnego mecenasa,

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:				
16. Stulecie wojen	– wskazuje na mapie Rzeczpospolitą Obojga Narodów, wymienia jej sąsiadów, – wymienia bohaterów walk w XVII w., – lokalizuje na mapie Jasną Górę, Wiedeń, – zna terminy: <i>potop szwedzki, stulecie wojen, odsiecz, wezyr, hetman, imperium osmańskie,</i>	– wie, jakie znaczenie dla pokonania Szwedów miała obrona Jasnej Góry, – rozumie znaczenie zwycięstwa sprzymierzonych w bitwie pod Wiedniem w 1683 r., – podaje najważniejsze skutki XVII-wiecznych wojen,	– wykorzystuje mapę jako źródło wiadomości (zasięg zdobyczy szwedzkich, wyprawa wiedeńska), – tworzy notatkę na temat wybranej postaci (np. Augustyna Kordeckiego, Stefana Czarnieckiego lub króla Jana III Sobieskiego),	– opisuje skutki XVII-wiecznych wojen, – porównuje osiągnięcia króla Jana III Sobieskiego z dokonaniem poznanych wcześniej postaci historycznych, – wie, co znaczy określenie <i>złoty wiek,</i>	– tworzy notatkę na temat dzieła sztuki nawiązującego do obrony Jasnej Góry i odsieczy wiedeńskiej,
17. Upadek Rzeczypospolitej	– wskazuje na mapie Rzeczpospolitą, wymienia jej sąsiadów, – lokalizuje na mapie Racławice, – wymienia państwa, które wzięły udział w rozbiorach Rzeczypospolitej, – zna terminy: <i>rozbiory, zaborcy, powstanie, niepodległość, kosynier,</i>	– przedstawia wydarzenia powstania kościuszkowskiego, – na podstawie różnych źródeł charakteryzuje Tadeusza Kościuszkę, – omawia sposób walki w powstaniu, – przyporządkowuje regiony Polski do poszczególnych mocarstw zaborczych,	– wymienia przyczyny słabości Rzeczypospolitej w XVIII w., – porządkuje wydarzenia z życia Tadeusza Kościuszki w kolejności chronologicznej, – wyjaśnia, dlaczego w powstaniu wzięli udział mieszczaństwo i chłopcy,	– wie, jakie znaczenie miało dla Polaków zwycięstwo pod Racławicami, – ocenia dokonania Tadeusza Kościuszki,	– opisuje zasługi Tadeusza Kościuszki w walkach o niepodległość Stanów Zjednoczonych, – redaguje miniprzewodnik geograficzny po miejscach związanych z Tadeuszem Kościuszką, – proponuje drogi postępowania dla Polaków po utracie niepodległości,
Dział 6. Wiek niewoli					
19. Szlakiem Legionów Polskich we Włoszech	– wie, w jakim celu Polacy podjęli walkę z zaborcami, – zna datę utworzenia Legionów Polskich we Włoszech, – wie, do jakich wydarzeń nawiązuje <i>Mazurek Dąbrowskiego,</i> – zna nazwisko autora słów polskiego hymnu,	– opisuje działania Jana Henryka Dąbrowskiego we Włoszech, – zna okoliczności powstania Legionów Dąbrowskiego, – na podstawie tekstu <i>Pieśni Legionów Polskich we Włoszech</i> przedstawia cele Polaków w okresie zaborów,	– opowiada historię Legionów Polskich, – rozumie konieczność współpracy Dąbrowskiego z Francją, – wie, dlaczego <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> został hymnem Polski, – wymienia bohaterów polskiego hymnu,	– dokonuje analizy i interpretacji słów polskiego hymnu, – rozumie znaczenie symboli narodowych w przeszłości i współcześnie, – ocenia postać Jana Henryka Dąbrowskiego,	– wymienia zabytki związane z Legionami Dąbrowskiego i polskim hymnem,
20. Powstańcze państwo	– zna datę wybuchu powstania styczniowego, – zna terminy: <i>dyktator, wojna partyzancka,</i>	– wie, przeciwko komu powstańcy styczniowi toczyli walkę, – lokalizuje na mapie obszary walk w powstaniu, – oblicza, ile lat upłynęło pomiędzy poszczególnymi powstaniami, – zna zasługi Romualda Traugutta,	– podaje kilka podobieństw i różnic pomiędzy powstaniem kościuszkowskim a powstaniem styczniowym, – opisuje walki powstańcze i sposób funkcjonowania powstańczego państwa,	– wyjaśnia, dlaczego powstańcy podjęli przeciw Rosjanom walkę partyzancką, – podaje przykłady represji po powstaniu styczniowym, – wymienia zabytki związane z powstaniem styczniowym,	– opisuje, jaką politykę zaborcy prowadzili wobec Polaków, – wymienia inne przykłady i formy walki o polskość, wykorzystując różne źródła,

21. Maria Skłodowska-Curie i jej odkrycie	– zna terminy: <i>wykładowca, naukowiec, medycyna</i>,	– opowiada o życiu i działalności Marii Skłodowskiej-Curie, – wymienia odkrycia naukowe Marii Skłodowskiej-Curie, – wie, że w medycynie wykorzystuje się rad,	– rozumie znaczenie odkryć Marii Skłodowskiej-Curie dla światowej nauki, – wskazuje na związek wychowania w domu i postawę Marii Skłodowskiej-Curie, – uzasadnia, że Maria Skłodowska-Curie była patriotką,	– wie, jakie znaczenie ma Nagroda Nobla dla ludzi świata nauki, – wymienia formy upamiętnienia Marii Skłodowskiej-Curie,	– wymienia innych wybitnych Polaków żyjących w drugiej połowie XIX w.; wie, w jakich dziedzinach osiągnęli sukcesy,
Dział 7. Czasy wielkiej próby					
23. Bój o niepodległą Polskę	– zna datę odzyskania przez Polskę niepodległości, – wyjaśnia terminy: <i>niepodległość, Legiony Polskie, komendant</i>, – wie, jakie święto obchodzimy 11 listopada,	– wie, kim był Józef Piłsudski, – wskazuje na mapie II Rzeczpospolitą i ważniejsze miasta,	– rozumie związek pomiędzy wybuchem I wojny światowej a odzyskaniem przez Polskę niepodległości, – rozumie, dlaczego 11 listopada obchodzimy Narodowe Święto Niepodległości,	– opisuje zasługi Józefa Piłsudskiego dla odbudowy państwa polskiego, – tłumaczy, jakie znaczenie dla Polaków miało odzyskanie niepodległości w roku 1918,	– opisuje, jak w jego miejscu zamieszkania obchodzi się Narodowe Święto Niepodległości, – wymienia najważniejsze epizody z okresu walk o granice Polski w latach 1918–1921, – wie, jakie znaczenie w historii Polski miała Bitwa Warszawska,
24. W Gdyni	– wie, kim był Eugeniusz Kwiatkowski,	– lokalizuje na mapie Gdynię, – na podstawie ilustracji i tekstu źródłowego opowiada o budowie portu i miasta,	– opisuje życie i pracę w międzywojennej Gdyni,	– rozumie znaczenie budowy portu w Gdyni dla młodego państwa, – ocenia decyzję władz o budowie portu w Gdyni,	– opowiada o innych sukcesach gospodarczych Polski w latach 1918–1939,
25. Wśród harcerzy z Szarych Szeregów	– zna datę wybuchu II wojny światowej i datę agresji ZSRS na Polskę, – wie, kiedy wybuchło powstanie warszawskie, – wyjaśnia terminy: <i>II wojna światowa, ZSRS, okupacja, mały sabotaż, ruch oporu, Armia Krajowa, Szare Szeregi, Polskie Państwo Podziemne</i>,	– wskazuje na mapie Niemcy, ZSRS oraz zasięg okupacji niemieckiej i sowieckiej, – wymienia formy walki stosowane przez Armię Krajową i Szare Szeregi,	– wyjaśnia, dlaczego harcerze Szarych Szeregów są dla młodych ludzi wzorem do naśladowania, – podaje przykłady konkretnych akcji bojowych przeprowadzonych z udziałem Szarych Szeregów, – opisuje życie Polaków w czasie II wojny światowej,	– wymienia przyczyny i skutki powstania warszawskiego, – dostrzega podobieństwa i różnice pomiędzy formami oporu Polaków z XIX w. i z okresu okupacji,	– opisuje formy upamiętniania powstania warszawskiego,
26. Żołnierze niezłomni	– wie, w którym roku zakończyła się II wojna światowa, – zna terminy: <i>żołnierze niezłomni, żołnierze wyklęci, komuniści</i>, – wie, kim byli Danuta Siedzikówna „Inka” i Witold Pilecki,	– wskazuje na mapie obszary walk przeciwko władzy komunistycznej, – wymienia cele komunistów i żołnierzy wyklętych, – wie, dlaczego żołnierze niezłomni podjęli walkę z komunistami,	– opisuje życie w Polsce po 1945 r., – porównuje cele walki komunistów i żołnierzy wyklętych, – wyjaśnia, dlaczego po 1945 r. Polska nie stała się wolnym krajem, – opisuje zmiany granic Polski po 1945 r., – opowiada o losach Witolda Pileckiego w komunistycznej Polsce,	– ocenia działalność komunistów i żołnierzy wyklętych, – wie, jakie święto obchodzimy 1 marca, – porównuje stosunek do żołnierzy wyklętych dawniej i współcześnie, – ocenia postawę Danuty Siedzikówny „Inki” i Witolda Pileckiego,	– wymienia formy upamiętniania żołnierzy wyklętych,

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:				
27. W czasach Solidarności	– wie, kiedy utworzono NSZZ „Solidarność”, – zna datę upadku komunizmu, – wyjaśnia terminy: <i>NSZZ „Solidarność”, Polska Rzeczpospolita Ludowa, strajk, związek zawodowy</i>, – rozpoznaje logo Solidarności.	– wyjaśnia przyczyny strajków sierpniowych, – wie, kim byli: Lech Wałęsa, Anna Walentynowicz, Tadeusz Mazowiecki, Jan Paweł II, – wyjaśnia znaczenie słowa <i>solidarność</i>.	– opisuje sytuację gospodarczą PRL, – wie, kiedy wprowadzono stan wojenny, na podstawie fotografii opisuje działania władzy, – podaje przykłady zmian, jakie były skutkiem Okrągłego Stołu, – dostrzega rolę Jana Pawła II w procesie obalania komunizmu.	– dostrzega w celach Solidarności elementy walki o niepodległość państwa i prawa człowieka, – porównuje warunki życia w komunistycznej i współczesnej Polsce, – opowiada o polskiej drodze do wolności.	– na podstawie informacji zebranych od bliskich opowiada o tym, jakie zmiany zaszły w Polsce po 1989 r., – ocenia zmiany, jakie nastąpiły w Polsce po upadku komunizmu.

* Gwiazdką oznaczono lekcje, których realizacja jest nieobligatoryjna.

Wymagania z historii kl. 4b- I półrocze

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobłą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:				
Dział 1. Śladami historii					
1. Historia – nauka o przeszłości	– wyjaśnia, czym się zajmuje historia, – odróżnia przeszłość, teraźniejszość i przyszłość,	– rozróżnia przyczyny i skutki wydarzeń,	– rozumie, jaką rolę odgrywa historia jako nauka, – wyjaśnia, dlaczego w szkole uczymy się historii, – rozróżnia fakty i opinie,	– potrafi wskazać, co wpływa na wiarygodność źródła historycznego,	– opisuje dowolne odkrycie archeologiczne (na podstawie informacji znalezionych w internecie),
2. O źródłach historycznych	– podaje definicję źródła historycznego,	– wymienia rodzaje źródeł historycznych,	– podaje kilka informacji wynikających ze źródła historycznego, – wskazuje w legendzie elementy fikcyjne i prawdopodobne,	– opisuje pracę archeologa, – analizuje źródło historyczne, – ocenia wartość legendy jako źródła historycznego,	– wymienia nowoczesne techniki badawcze w zakresie archeologii i historii,
* Chronimy ślady przeszłości	– wie, co to są zabytki, – podaje przykłady zabytków ważnych dla kultury narodu,	– rozumie potrzebę ochrony zabytków, – wymienia instytucje chroniące zabytki, – wymienia zabytki z najbliższej okolicy,	– opisuje pracę konserwatora zabytków, – opisuje działalność instytucji chroniących zabytki, – zna zasady zachowania w muzeum,	– wie, co to jest skansen,	– wyjaśnia, jakie znaczenie mają zabytki dla kształtowania świadomości wspólnoty regionalnej i narodowej,
Dział 2. O czasie i mapie historycznej					
3. Czas w historii	– wie, czym jest upływ czasu, – zna główne terminy z zakresu chronologii, – wie, że chrześcijanie zaczęli liczyć lata od narodzin Jezusa Chrystusa, – podaje nazwę epoki, w której żyje,	– wie, jaką rolę odgrywa pomiar czasu w pracy historyka, – rozumie znaczenie kalendarzy w organizowaniu życia różnych grup społecznych, – zaznacza na osi czasu okres p.n.e. i okres n.e.,	– porządkuje epoki historyczne w kolejności chronologicznej, – zaznacza epoki historyczne na osi czasu,	– podaje przykłady osiągnięć cywilizacyjnych charakterystycznych dla poszczególnych epok,	– przedstawia historię kalendarza,
4. Obliczamy czas	– sporządza oś czasu, – zaznacza daty na osi czasu, – określa wiek wydarzenia na podstawie daty,	– wyjaśnia terminy: <i>wiek</i> , <i>półwiecze</i> , <i>era</i> , – oblicza upływ czasu między wydarzeniami z tej samej ery,	– porządkuje wydarzenia w kolejności chronologicznej,	– określa połowę wieku, początek i koniec wieku, – oblicza upływ czasu między wydarzeniami z różnych er,	– ustala wiek i połowę stulecia nadania praw miejskich swojej miejscowości,

* Mapa w historii	– rozpoznaje główne elementy mapy: tytuł, legendę, skalę, – wie, co przedstawia plan,	– wie, co przedstawia mapa historyczna, – odczytuje z mapy proste informacje (w ujęciu statycznym),	– odczytuje z mapy informacje w ujęciu dynamicznym, – porównuje różne mapy,	– tłumaczy, w jakim celu tworzy się mapy historyczne, – wyciąga proste wnioski ze źródeł statystycznych,	– wskazuje na mapie swoją miejscowość, – formułuje wnioski na podstawie różnych źródeł statystycznych,
-------------------	--	--	--	---	---

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:				
Dział 3. W małej i w dużej ojczyźnie					
5. Historia mojej rodziny	– zna własne tradycje rodzinne, – opowiada historię rodziny,	– wie, czym są pamiątki rodzinne i rozumie, dlaczego należy je chronić, – rozumie, co to są tradycje rodzinne,	– rozumie, co to jest pokrewieństwo, – wie, co to jest drzewo genealogiczne i odczytuje z niego potrzebne informacje,	– wyjaśnia, skąd możemy czerpać wiedzę o historii swojej rodziny, – opowiada o tradycjach kultywowanych w swojej rodzinie,	– tworzy wywód przodków lub drzewo genealogiczne swojej rodziny, stosuje znaki graficzne charakterystyczne dla genealogii,
6. Moja mała ojczyzna	– wie, czym jest mała ojczyzna,	– wymienia nazwy regionów historycznych Polski, – sytuuje na mapie Polski swój region, wskazuje regiony sąsiednie, – przedstawia sylwetkę znanej postaci związanej z rodzinną miejscowością lub regionem, – wymienia ważne zabytki ze swojej miejscowości i regionu,	– przedstawia różnicę między małą ojczyzną a regionem, – wymienia elementy charakterystyczne dla jego małej ojczyzny,	– lokalizuje regiony na mapie Polski, – zna ważniejsze miasta i tradycje regionów, – wie, jakie informacje o historii rodziny zawierają herby,	– sporządza album o swojej miejscowości lub dowolnym regionie,
7. Duża ojczyzna – Polska	– zna pełną nazwę państwa polskiego, – wymienia sąsiadów Polski, – rozpoznaje i wymienia symbole państwowe,	– stosuje właściwie terminy: <i>naród, państwo, ojczyzna</i>, – wymienia ważniejsze święta państwowe, – wyjaśnia, co to jest patriotyzm, – wymienia ważne zabytki Polski,	– opisuje różne sposoby upamiętniania ważnych dla narodu wydarzeń i postaci, – przedstawia przykłady postaw patriotycznych, – wie, czym są miejsca pamięci narodowej,	– rozumie wpływ wspólnych dziejów na kształtowanie się zbiorowej (narodowej) świadomości, – przyporządkowuje znane zabytki kultury regionom Polski, – wyjaśnia, na pamiątkę jakich wydarzeń historycznych obchodzimy ważne święta państwowe,	– tworzy w grupie kalendarz polskich świąt państwowych, – zna inne święta państwowe niż te wymienione w podręczniku,
Dział 4. Polska Piastów					
9. Początki państwa polskiego	– rozróżnia opowieści legendarne od wydarzeń historycznych, – opowiada o początkach państwa polskiego, – podaje nazwę pierwszej polskiej dynastii, – wie, kim byli: Mieszko I, Dobrawa, – zna terminy: <i>plemiona polskie, chrystianizacja, dynastia</i>,	– lokalizuje na mapie państwo Polan tereny zamieszkiwane przez Słowian, państwo Mieszka I, – zna okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I, – wymienia skutki chrystianizacji,	– wymienia plemiona polskie, lokalizuje je na mapie, – wie, które plemię polskie zamieszkiwało w X w. jego region zamieszkania, – wymienia główne grody państwa Mieszka I, – opowiada o skutkach przyjęcia chrztu,	– omawia rozwój chrześcijaństwa na ziemiach polskich, – ocenia panowanie Mieszka I,	– wskazuje zabytki związane z państwem pierwszych Piastów, – opisuje życie we wczesno-piastowskim grodzie, – zna legendy o początkach państwa polskiego,

10. Pierwszy król Polski	– wie, kim byli: Bolesław Chrobry, św. Wojciech, Otton III, – wie, co się wydarzyło w latach 1000 i 1025, – zna terminy: <i>arcybiskupstwo, biskupstwo, diadem, cesarz, koronacja, misjonarz,</i>	– wskazuje na mapie państwo Bolesława Chrobrego, Prusy i Niemcy, – oblicza upływ czasu pomiędzy ważniejszymi wydarzeniami, – rozumie, jakie znaczenie dla Polski miała koronacja Chrobrego,	– wskazuje na mapie siedzibę arcybiskupstwa, – porządkuje wydarzenia z życia św. Wojciecha i Bolesława Chrobrego w kolejności chronologicznej,	– dostrzega religijny i polityczny wymiar zjazdu w Gnieźnie, – podejmuje próbę oceny działań Bolesława Chrobrego,	– opisuje życie we wczesno-piastowskim grodzie, – wie, kim byli wojowie,
11. Ostatni z Piastów	– wie, kim był Kazimierz Wielki, – zna datę założenia Akademii Krakowskiej, – wyjaśnia terminy: <i>żupy solne, Akademia Krakowska, Ruś Halicka, Szlak Orlich Gniazd,</i>	– wymienia dziedziny, w jakich nastąpił rozwój państwa za panowania Kazimierza Wielkiego, – podaje niektóre argumenty, uzasadniając przydomek króla, – wyjaśnia znaczenie powiedzenia: <i>zastał Polskę drewnianą, zostawił murowaną,</i>	– porównuje pozycję państwa w latach 1333 i 1370, – wymienia ziemie wchodzące w skład Polski w 1370 r., – podaje przykłady zabytków z czasów Kazimierza Wielkiego,	– uzasadnia, dlaczego Kazimierz uzyskał przydomek „Wielki”, – dostrzega znaczenie kultury, nauki i gospodarki w życiu państwa, – przedstawia znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej, – wie, czym jest Szlak Orlich Gniazd,	– podejmuje próbę oceny działań Kazimierza Wielkiego, – porównuje pozycję państwa polskiego w różnych okresach,

II półrocze

Dział 5. W czasach świetności i upadku

13. Zwycięski sojusz	– zna datę zawarcia unii w Krewie i bitwy pod Grunwaldem, – wskazuje na mapie państwo polsko-litewskie, wymienia jego sąsiadów, – zna terminy: <i>unia, państwo zakonu krzyżackiego, rycerstwo, herb, bitwa,</i>	– wie, kim była Jadwiga i czym się zastrężyła w historii Polski, – wie, kim był Jagiełło, – podaje przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej, – wymienia sąsiadów państwa polsko-litewskiego, – lokalizuje na mapie Kraków, Malbork, Grunwald,	– tłumaczy związek pomiędzy zawarciem unii w Krewie a polsko-litewskim zwycięstwem nad Krzyżakami, – opowiada o bitwie pod Grunwaldem, – wymienia skutki unii w Krewie,	– rozumie znaczenie bitwy grunwaldzkiej w historii naszego narodu, – wie, kim byli Jagiellonowie, – wymienia elementy uzbrojenia średniowiecznego rycerza, – opisuje herb rycerski, – wie, czym są rekonstrukcje historyczne,	– wymienia dzieła sztuki nawiązujące do bitwy pod Grunwaldem (obraz Jana Matejki, powieść Henryka Sienkiewicza film Aleksandra Forda), – przybliża sylwetkę Zawiszy Czarnego,
14. Mikołaj Kopernik i jego odkrycie	– zna najważniejsze założenie teorii naukowej Mikołaja Kopernika, – wyjaśnia terminy: <i>zak, uniwersytet, astronom, odkrycie naukowe,</i>	– wyjaśnia, na czym polegało odkrycie naukowe Mikołaja Kopernika, – rozumie znaczenie powiedzenia: <i>wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię,</i>	– rozumie znaczenie dokonań Mikołaja Kopernika dla polskiej i światowej nauki, – porównuje naukę na uniwersytetach średniowiecznym i współczesnym,	– opowiada o życiu i dokonaniach Mikołaja Kopernika, – wymienia miasta, z którymi związany był Mikołaj Kopernik,	– tworzy plan wycieczki <i>Śladami Mikołaja Kopernika,</i>
15. Złoty wiek	– lokalizuje w czasie złoty wiek, – zna terminy: <i>mąż stanu, hetman, szlachcic, Akademia Zamojska, złoty wiek,</i>	– opisuje życie portu gdańskiego w wiekach XVI i XVII na podstawie obrazu, – wymienia towary, które Polska eksportowała na zachód w XVI w., – wie, co oznacza termin <i>Rzeczpospolita Obojga Narodów,</i>	– tłumaczy, w jaki sposób rozwój gospodarczy państwa przyczynił się do rozkwitu w dziedzinie nauki, kultury i sztuki, – zna postać Jana Zamoyskiego i wymienia dziedziny jego działalności,	– charakteryzuje postać Jana Zamoyskiego, – podaje cechy męża stanu na przykładzie Jana Zamoyskiego, – opisuje Zamość w epoce nowożytnej,	– wymienia zabytki renesansu w Polsce i lokalizuje je na mapie Rzeczypospolitej, – opisuje jeden z renesansowych zabytków, – charakteryzuje Jana Zamoyskiego jako wybitnego mecenasa,

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:				
16. Stulecie wojen	– wskazuje na mapie Rzeczpospolitą Obojga Narodów, wymienia jej sąsiadów, – wymienia bohaterów walk w XVII w., – lokalizuje na mapie Jasną Górę, Wiedeń, – zna terminy: <i>potop szwedzki, stulecie wojen, odsiecz, wezyr, hetman, imperium osmańskie,</i>	– wie, jakie znaczenie dla pokonania Szwedów miała obrona Jasnej Góry, – rozumie znaczenie zwycięstwa sprzymierzonych w bitwie pod Wiedniem w 1683 r., – podaje najważniejsze skutki XVII-wiecznych wojen,	– wykorzystuje mapę jako źródło wiadomości (zasięg zdobyczy szwedzkich, wyprawa wiedeńska), – tworzy notatkę na temat wybranej postaci (np. Augustyna Kordeckiego, Stefana Czarnieckiego lub króla Jana III Sobieskiego),	– opisuje skutki XVII-wiecznych wojen, – porównuje osiągnięcia króla Jana III Sobieskiego z dokonaniem poznanych wcześniej postaci historycznych, – wie, co znaczy określenie <i>złoty wiek,</i>	– tworzy notatkę na temat dzieła sztuki nawiązującego do obrony Jasnej Góry i odsieczy wiedeńskiej,
17. Upadek Rzeczypospolitej	– wskazuje na mapie Rzeczpospolitą, wymienia jej sąsiadów, – lokalizuje na mapie Racławice, – wymienia państwa, które wzięły udział w rozbiorach Rzeczypospolitej, – zna terminy: <i>rozbiory, zaborcy, powstanie, niepodległość, kosynier,</i>	– przedstawia wydarzenia powstania kościuszkowskiego, – na podstawie różnych źródeł charakteryzuje Tadeusza Kościuszkę, – omawia sposób walki w powstaniu, – przyporządkowuje regiony Polski do poszczególnych mocarstw zaborczych,	– wymienia przyczyny słabości Rzeczypospolitej w XVIII w., – porządkuje wydarzenia z życia Tadeusza Kościuszki w kolejności chronologicznej, – wyjaśnia, dlaczego w powstaniu wzięli udział mieszczaństwo i chłopcy,	– wie, jakie znaczenie miało dla Polaków zwycięstwo pod Racławicami, – ocenia dokonania Tadeusza Kościuszki,	– opisuje zasługi Tadeusza Kościuszki w walkach o niepodległość Stanów Zjednoczonych, – redaguje miniprzewodnik geograficzny po miejscach związanych z Tadeuszem Kościuszką, – proponuje drogi postępowania dla Polaków po utracie niepodległości,
Dział 6. Wiek niewoli					
19. Szlakiem Legionów Polskich we Włoszech	– wie, w jakim celu Polacy podjęli walkę z zaborcami, – zna datę utworzenia Legionów Polskich we Włoszech, – wie, do jakich wydarzeń nawiązuje <i>Mazurek Dąbrowskiego,</i> – zna nazwisko autora słów polskiego hymnu,	– opisuje działania Jana Henryka Dąbrowskiego we Włoszech, – zna okoliczności powstania Legionów Dąbrowskiego, – na podstawie tekstu <i>Pieśni Legionów Polskich we Włoszech</i> przedstawia cele Polaków w okresie zaborów,	– opowiada historię Legionów Polskich, – rozumie konieczność współpracy Dąbrowskiego z Francją, – wie, dlaczego <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> został hymnem Polski, – wymienia bohaterów polskiego hymnu,	– dokonuje analizy i interpretacji słów polskiego hymnu, – rozumie znaczenie symboli narodowych w przeszłości i współcześnie, – ocenia postać Jana Henryka Dąbrowskiego,	– wymienia zabytki związane z Legionami Dąbrowskiego i polskim hymnem,
20. Powstańcze państwo	– zna datę wybuchu powstania styczniowego, – zna terminy: <i>dyktator, wojna partyzancka,</i>	– wie, przeciwko komu powstańcy styczniowi toczyli walkę, – lokalizuje na mapie obszary walk w powstaniu, – oblicza, ile lat upłynęło pomiędzy poszczególnymi powstaniami, – zna zasługi Romualda Traugutta,	– podaje kilka podobieństw i różnic pomiędzy powstaniem kościuszkowskim a powstaniem styczniowym, – opisuje walki powstańcze i sposób funkcjonowania powstańczego państwa,	– wyjaśnia, dlaczego powstańcy podjęli przeciw Rosjanom walkę partyzancką, – podaje przykłady represji po powstaniu styczniowym, – wymienia zabytki związane z powstaniem styczniowym,	– opisuje, jaką politykę zaborcy prowadzili wobec Polaków, – wymienia inne przykłady i formy walki o polskość, wykorzystując różne źródła,

21. Maria Skłodowska-Curie i jej odkrycie	– zna terminy: <i>wykładowca, naukowiec, medycyna</i>,	– opowiada o życiu i działalności Marii Skłodowskiej-Curie, – wymienia odkrycia naukowe Marii Skłodowskiej-Curie, – wie, że w medycynie wykorzystuje się rad,	– rozumie znaczenie odkryć Marii Skłodowskiej-Curie dla światowej nauki, – wskazuje na związek wychowania w domu i postawę Marii Skłodowskiej-Curie, – uzasadnia, że Maria Skłodowska-Curie była patriotką,	– wie, jakie znaczenie ma Nagroda Nobla dla ludzi świata nauki, – wymienia formy upamiętnienia Marii Skłodowskiej-Curie,	– wymienia innych wybitnych Polaków żyjących w drugiej połowie XIX w.; wie, w jakich dziedzinach osiągnęli sukcesy,
Dział 7. Czasy wielkiej próby					
23. Bój o niepodległą Polskę	– zna datę odzyskania przez Polskę niepodległości, – wyjaśnia terminy: <i>niepodległość, Legiony Polskie, komendant</i>, – wie, jakie święto obchodzimy 11 listopada,	– wie, kim był Józef Piłsudski, – wskazuje na mapie II Rzeczpospolitą i ważniejsze miasta,	– rozumie związek pomiędzy wybuchem I wojny światowej a odzyskaniem przez Polskę niepodległości, – rozumie, dlaczego 11 listopada obchodzimy Narodowe Święto Niepodległości,	– opisuje zasługi Józefa Piłsudskiego dla odbudowy państwa polskiego, – tłumaczy, jakie znaczenie dla Polaków miało odzyskanie niepodległości w roku 1918,	– opisuje, jak w jego miejscu zamieszkania obchodzi się Narodowe Święto Niepodległości, – wymienia najważniejsze epizody z okresu walk o granice Polski w latach 1918–1921, – wie, jakie znaczenie w historii Polski miała Bitwa Warszawska,
24. W Gdyni	– wie, kim był Eugeniusz Kwiatkowski,	– lokalizuje na mapie Gdynię, – na podstawie ilustracji i tekstu źródłowego opowiada o budowie portu i miasta,	– opisuje życie i pracę w międzywojennej Gdyni,	– rozumie znaczenie budowy portu w Gdyni dla młodego państwa, – ocenia decyzję władz o budowie portu w Gdyni,	– opowiada o innych sukcesach gospodarczych Polski w latach 1918–1939,
25. Wśród harcerzy z Szarych Szeregów	– zna datę wybuchu II wojny światowej i datę agresji ZSRS na Polskę, – wie, kiedy wybuchło powstanie warszawskie, – wyjaśnia terminy: <i>II wojna światowa, ZSRS, okupacja, mały sabotaż, ruch oporu, Armia Krajowa, Szare Szeregi, Polskie Państwo Podziemne</i>,	– wskazuje na mapie Niemcy, ZSRS oraz zasięg okupacji niemieckiej i sowieckiej, – wymienia formy walki stosowane przez Armię Krajową i Szare Szeregi,	– wyjaśnia, dlaczego harcerze Szarych Szeregów są dla młodych ludzi wzorem do naśladowania, – podaje przykłady konkretnych akcji bojowych przeprowadzonych z udziałem Szarych Szeregów, – opisuje życie Polaków w czasie II wojny światowej,	– wymienia przyczyny i skutki powstania warszawskiego, – dostrzega podobieństwa i różnice pomiędzy formami oporu Polaków z XIX w. i z okresu okupacji,	– opisuje formy upamiętniania powstania warszawskiego,
26. Żołnierze niezłomni	– wie, w którym roku zakończyła się II wojna światowa, – zna terminy: <i>żołnierze niezłomni, żołnierze wyklęci, komuniści</i>, – wie, kim byli Danuta Siedzikówna „Inka” i Witold Pilecki,	– wskazuje na mapie obszary walk przeciwko władzy komunistycznej, – wymienia cele komunistów i żołnierzy wyklętych, – wie, dlaczego żołnierze niezłomni podjęli walkę z komunistami,	– opisuje życie w Polsce po 1945 r., – porównuje cele walki komunistów i żołnierzy wyklętych, – wyjaśnia, dlaczego po 1945 r. Polska nie stała się wolnym krajem, – opisuje zmiany granic Polski po 1945 r., – opowiada o losach Witolda Pileckiego w komunistycznej Polsce,	– ocenia działalność komunistów i żołnierzy wyklętych, – wie, jakie święto obchodzimy 1 marca, – porównuje stosunek do żołnierzy wyklętych dawniej i współcześnie, – ocenia postawę Danuty Siedzikówny „Inki” i Witolda Pileckiego,	– wymienia formy upamiętniania żołnierzy wyklętych,

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:				
27. W czasach Solidarności	– wie, kiedy utworzono NSZZ „Solidarność”, – zna datę upadku komunizmu, – wyjaśnia terminy: <i>NSZZ „Solidarność”, Polska Rzeczpospolita Ludowa, strajk, związek zawodowy,</i> – rozpoznaje logo Solidarności.	– wyjaśnia przyczyny strajków sierpniowych, – wie, kim byli: Lech Wałęsa, Anna Walentynowicz, Tadeusz Mazowiecki, Jan Paweł II, – wyjaśnia znaczenie słowa <i>solidarność</i>.	– opisuje sytuację gospodarczą PRL, – wie, kiedy wprowadzono stan wojenny, na podstawie fotografii opisuje działania władzy, – podaje przykłady zmian, jakie były skutkiem Okrągłego Stołu, – dostrzega rolę Jana Pawła II w procesie obalania komunizmu.	– dostrzega w celach Solidarności elementy walki o niepodległość państwa i prawa człowieka, – porównuje warunki życia w komunistycznej i współczesnej Polsce, – opowiada o polskiej drodze do wolności.	– na podstawie informacji zebranych od bliskich opowiada o tym, jakie zmiany zaszły w Polsce po 1989 r., – ocenia zmiany, jakie nastąpiły w Polsce po upadku komunizmu.

* Gwiazdką oznaczono lekcje, których realizacja jest nieobligatoryjna.